

FRA:n lehdistötiedote

Wien, 8. kesäkuuta 2022

Sosiaalisten oikeuksien edistäminen on avain EU:n elpymiseen covid-19-pandemiasta

Pandemian seurauksena EU myönsi ennennäkemättömän suuren rahoitustuen covid-19:n sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi. Terveystieteiden, lastenhoidon, koulutuksen ja internetin heikentynyt saatavuus koski monia EU:n kansalaisia ja erityisesti niitä, jotka ovat haavoittuvassa asemassa. Tämän seurauksena kuolleisuutta, köyhyyttä, työttömyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä on ollut aiempaa enemmän. Perusoikeusviraston vuoden 2022 perusoikeusraportissa hahmotellaan pandemian laajamittaista vaikutusta sosiaalisiin oikeuksiin. Siinä ehdotetaan myös, miten voidaan puuttua lisääntyvään eriarvoisuuteen ja yhteiskunnalliseen yhteenkuuluvuuteen kohdistuviin uhkiin.

Perusoikeusviraston johtaja [Michael O'Flaherty](#) toteaa covid-19-pandemian ja Ukrainan sodan johdosta toteutettujen toimien osoittavan, miten Euroopan unioni toimii kriisitilanteessa: *"EU:n toimilla ja rahoituksella voi olla ja on merkittävä vaikutus erityisesti silloin, kun ne liittyvät oikeudellisiin velvoitteisiin ja poliittisiin sitoumuksiin ihmisten sosiaalisten oikeuksien turvaamiseksi. Vain varojen käytön tehokas valvonta auttaa valtioita varmistamaan, että pandemiasta elpyminen etenee oikeuksia kunnioittaen. Se tukee niitä myös rahoitettavien toimenpiteiden mukauttamisessa siten, että voidaan puuttua riittävästi sosiaaliseen haavoittuvuuteen ja tukea erityisesti niitä, jotka ovat heikoimmassa asemassa, kuten lapsia ja nuoria."*

FRA:n [vuoden 2022 perusoikeusraportissa](#) tarkastellaan ihmisoikeuksien suojelussa EU:ssa viime vuoden aikana tapahtunutta kehitystä ja puutteita. Sen [johdantoluvussa](#) arvioidaan pandemian vaikutusta ihmisten sosiaalisiin oikeuksiin, kuten koulutukseen, työllisyyteen ja terveydenhuoltoon. Raportissa pohditaan lasten, nuorten, ikääntyneiden, vammaisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kokemuksia. Siinä tarkastellaan myös, miten EU-maat aikovat käyttää 724 miljardia euroa EU:n rahoitusta, joka on tarkoitettu edistämään sosiaalisia oikeuksia pandemiasta toipumisen yhteydessä.

Hallitusten tulisi ottaa kansalliset ihmisoikeus- tai tasa-arvoelimet mukaan seuraamaan, että EU:n rahoittamat elvytystoimet ovat perusoikeuksien mukaisia. Toimien avulla pitäisi pyrkiä erityisesti

- toteuttamaan pandemiasta eniten kärsivien ihmisten sosiaalisten oikeuksia
- arvioimaan ja mukauttamaan EU:n rahoittamia toimenpiteitä, jotta varmistettaisiin niiden kunnioittavan ja edistävän sosiaalisia oikeuksia
- varmistamaan, että EU:n elpymisvarojen käyttö ei ole ristiriidassa EU:n perusoikeuskirjan eikä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen kanssa (CRPD).

Muita keskeisiä kysymyksiä vuonna 2021:

- **Lasten oikeudet** – pandemia vaikutti edelleen lasten hyvinvointiin ja koulunkäyntiin. Epäkohdista kärsivät monet lapset ja erityisesti ne, jotka ovat heikossa asemassa, mikä lisäsi heidän köyhyys- ja syrjäytymisriskiään. Kaikkien aikojen ensimmäinen [lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia ja eurooppalainen lapsitakuu](#) oli merkittävä virstanpylväs, jolla pyritään edistämään ja suojelemaan kaikkien lasten oikeuksia. EU-maiden olisi varmistettava, että niiden kansalliset toimintasuunnitelmat vastaavat strategian ja takuun tavoitteita.
- **Muuttoliike** – perusoikeuksiin liittyvät haasteet rajoilla jatkuivat. Maahantulijat kohtasivat väkivaltaa tai heidät käännettiin pois EU:n maarajoilla. Yli 2 000 muuttajaa kuoli merellä. EU-maiden olisi toteutettava tehokasta ja riippumatonta rajavalvontaa oikeuksien väärinkäytön torjumiseksi. Turvapaikkaa hakevien lasten, myös ilman huoltajaa olevien alaikäisten, määrä kasvoi, mihin kansallisten viranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota.

- **Rasismi** – pandemia ruokki edelleen syrjintää, viharikoksia ja erityisesti verkossa esiintyvää vihapuhetta maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä kohtaan. [EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman](#) pohjalta useimmat EU-maat hyväksyivät vuonna 2020 tai laativat parhaillaan kansallisia toimintasuunnitelmia rasismien ja etnisen syrjinnän torjumiseksi. Tehostaakseen toimiaan EU-maiden olisi rangaistava viharikoksista, kannustettava ilmoittamaan niistä ja tuettava paremmin uhreja. Tähän sisältyy myös toimintasuunnitelmien ja strategioiden toteuttaminen tietoon perustuvan seurannan avulla.

Raportissa esitetään yhteenveto ja analyysi ihmisoikeuksissa vuonna 2021 tapahtuneesta keskeisestä kehityksestä EU:ssa. Siinä tehdään myös [toimenpide-ehdotuksia](#), joiden aihepiiriin kuuluvat Euroopan unionin perusoikeuskirja ja sen käyttö jäsenvaltioissa; yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys; rasismi ja siihen liittyvä suvaitsemattomuus; romaniväestön osallistaminen ja yhdenvertaisuus; turvapaikka-asiat, rajat ja muuttoliike; tietoyhteiskunta, yksityisyys ja tietosuojat; lapsen oikeudet; oikeussuojan saatavuus sekä YK:n vammaisyleissopimuksen täytäntöönpano.

Lisätietoja: media@fra.europa.eu / Puh: +43 1 580 30 653